

El marge extensiu de les exportacions catalanes (1988-2004)

Xavier Cuadras
Jordi Puig

(ESCI i Departament
d'Economia i Empresa - UPF)
(ESCI - UPF)

El sector exportador català ha mostrat un dinamisme molt considerable durant els darrers anys del segle XX i els primers del segle XXI. Així, el valor total de les exportacions catalanes ha crescut durant el període 1988-2004 a una taxa anual acumulativa del 11.8 %, la qual cosa implica que s'ha multiplicat per un factor proper a sis. L'objectiu general de la nostra investigació, de la qual aquesta breu nota és un avanç de resultats, és distingir quina part d'aquest creixement es deu al fet que Catalunya ha començat a exportar nous productes que abans no exportava (l'anomenat *marge extensiu*), exporta majors quantitats d'un determinat nombre de productes que ja exportava inicialment (el *marge intensiu*) o exporta productes de major preu i, per tant, qualitat (el que podríem anomenar *marge qualitatiu*).

En aquesta nota estudiem les estadístiques detallades de les exportacions catalanes per esbrinar la importància relativa del creixement del marge extensiu. Seguint la metodologia de Kehoe i Ruhl (2003), la nostra mesura del marge extensiu té en compte la importància relativa dels béns en les relacions comercials entre Catalunya i els altres països. En comptes de fixar un valor absolut per sota del qual es considera que un bé no es comercia, l'exercici que duem a terme és calcular quin percentatge del valor de les exportacions catalanes del 2004 correspon a la suma de, primer, els productes amb menor valor exportat que representaven fins al 10 % de les exportacions l'any 1988 i, segon, tots aquells productes que s'ex-

porten l'any 2004 i no s'exportaven el 1988. En altres paraules, el càlcul de la nostra mesura del creixement del marge extensiu pel període 1988-2004 deixa fora tots aquells productes de majors valors exportats que representaven el 1988 el 90 % de les exportacions catalanes als socis comercials respectius.

Les dades que hem fet servir per a la nostra investigació són les "Estadísticas de Comercio Exterior de España" que publica la Agencia Tributaria. La informació que es recull és de caràcter anual i està desagregada per províncies i per productes seguint la classificació aranzelària integrada dels països comunitaris (TARIC). Per al nostre treball hem considerat la desagregació dels productes del Sistema Harmonitzat (6 dígit), que agrupa un màxim de 5.224 productes.

Els resultats que s'obtenen (veure Taula 1) són indicatius que el creixement del marge extensiu de les exportacions catalanes ha estat considerable per a tots els països estudiats que representen el 91.11 i el 91.37 % de les exportacions catalanes per al 1988 i el 2004 respectivament. Tots els valors del creixement del marge extensiu de les exportacions se situen entre el valor mínim de 46.48 % (Suècia) i el màxim de 98.51 (Hongria). Un dels objectius de la nostra investigació futura és comparar aquests resultats referents a l'economia catalana amb els d'altres economies europees, per poder avaluar si el creixement del marge extensiu a Catalunya és equiparable amb el que ha passat a altres països o regions del nostre entorn.

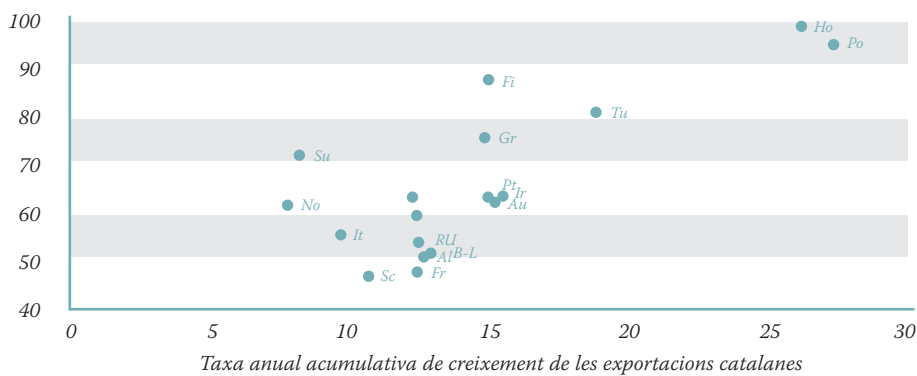
Taula 1 Creixement del marge extensiu de les exportacions catalanes

	Participació (%) 1988	Participació (%) 2004	Marge Extensiu (%)
<i>Món</i>	100	100	35,12
<i>Total representat</i>	91,11	91,37	
<i>Europa</i>	69,67	76,36	
<i>Unió Europea</i>	66,17	71,15	37,69
<i>Bèlgica i Luxemburg</i>	2,70	3,12	51,29
<i>Alemanya</i>	10,80	12,24	50,70
<i>Àustria</i>	0,89	1,43	62,14
<i>Dinamarca</i>	0,76	0,82	59,52
<i>Finlàndia</i>	0,34	0,52	87,20
<i>França</i>	17,98	19,59	47,40
<i>Grècia</i>	1,07	1,65	75,29
<i>Holanda</i>	3,42	3,63	63,13
<i>Irlanda</i>	0,26	0,43	62,99
<i>Itàlia</i>	14,46	10,56	55,13
<i>Portugal</i>	5,69	8,86	63,16
<i>Regne Unit</i>	6,91	7,55	53,70
<i>Suècia</i>	0,90	0,76	46,48
<i>Altres països europeus</i>	3,50	5,21	
<i>Hongria</i>	0,12	0,84	98,51
<i>Noruega</i>	0,35	0,19	61,52
<i>Polònia</i>	0,13	1,00	94,81
<i>Suïssa</i>	2,18	1,28	71,55
<i>Turquia</i>	0,72	1,90	80,67
<i>Resta del Món</i>	21,44	15,02	
<i>Àfrica i Orient Mitjà</i>	6,37	3,98	
<i>Aràbia Saudí</i>	1,12	0,35	69,98
<i>Algèria</i>	1,29	0,56	81,49
<i>Egipte</i>	0,50	0,30	79,43
<i>Emirats Àrabs</i>	0,26	0,39	82,00
<i>Líban</i>	0,27	0,15	68,98
<i>Líbia</i>	0,20	0,04	95,99
<i>Marroc</i>	1,15	1,23	76,08
<i>Sudàfrica</i>	0,65	0,46	69,42
<i>Tunísia</i>	0,93	0,50	82,89
<i>NAFTA</i>	7,21	5,36	
<i>Canadà</i>	0,95	0,29	69,58
<i>EUA</i>	5,47	3,12	62,10
<i>Mèxic</i>	0,78	1,95	70,31
<i>Altres països d'Amèrica</i>	1,46	1,79	
<i>Argentina</i>	0,35	0,46	69,74
<i>Brasil</i>	0,38	0,83	92,29
<i>Colòmbia</i>	0,39	0,21	71,13
<i>Xile</i>	0,33	0,29	68,11
<i>Veneçuela</i>	0,89	0,22	70,81
<i>Àsia-Pacífic</i>	6,41	3,88	
<i>Austràlia</i>	0,60	0,42	53,66
<i>Corea Sud</i>	0,43	0,37	88,79
<i>Hong Kong</i>	0,76	0,39	86,97
<i>Índia</i>	0,23	0,24	91,87
<i>Japó</i>	1,07	0,89	76,09
<i>Singapur</i>	0,29	0,27	82,40
<i>Taiwan</i>	0,87	0,17	94,31
<i>Xina</i>	1,28	0,91	95,72

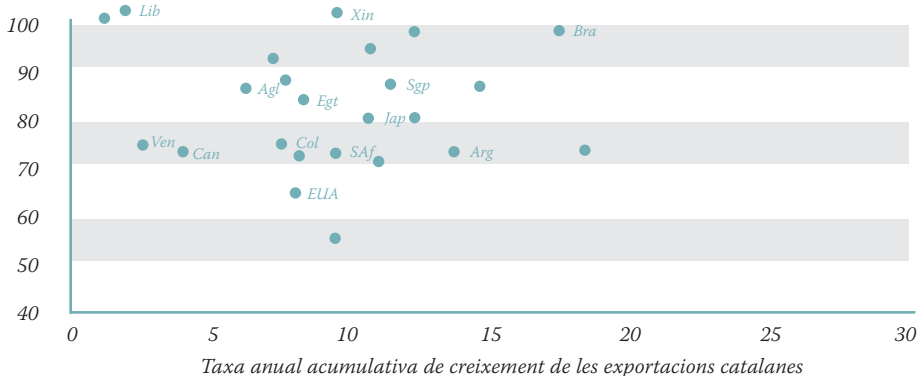
Encara que sigui de forma preliminar, ens volem plantejar unes quantes preguntes pel que fa als determinants del marge extensiu. Des d'aquest punt de vista, la nostra investigació sembla indicativa de que cal distingir entre el que passa als països europeus (que conjuntament són el destí de prop del 80 % de les exportacions catalanes) i a la resta del món. Així, sembla clar que a Europa, com més ràpid han crescut les exportacions cap a un país determinat, major ha estat el creixement del marge extensiu (vegeu Gràfic 1). El mateix, però, no ha succeït per als països de la resta del món (vegeu Gràfic 2). Hi ha països, com Mèxic, on les exportacions han crescut a ritmes

molt elevats (18.4 %) i on el creixement del marge extensiu ha estat relativament moderat (70.31 %) al costat de països, com Brasil, que presenten taxes de creixement de les exportacions molt similars (17.4 %) i un creixement del marge extensiu molt superior (92.29 %). Altres països, com Taiwan i Veneçuela, que presenten tots dos un creixement de les exportacions molt per sota de la mitjana total, presenten creixements del marge extensiu molt diferents (respectivament 94.31 i 70.81 %). La desagregació dels països de la resta del món en regions geogràfiques (Àsia, Llatinoamèrica, etc.) tampoc permet inferir cap mena de relació clara entre aquestes dues variables.

Gràfic 1 Creixement de les exportacions catalanes i el marge extensiu. Europa

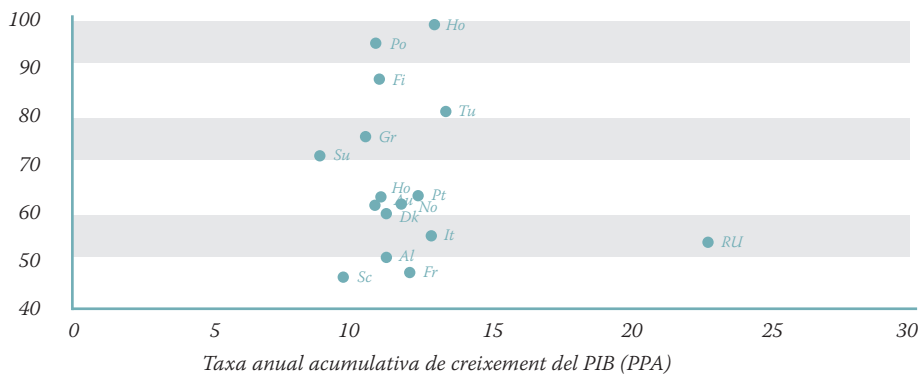
Gràfic 2 Creixement de les exportacions catalanes i el marge extensiu. Resta del món

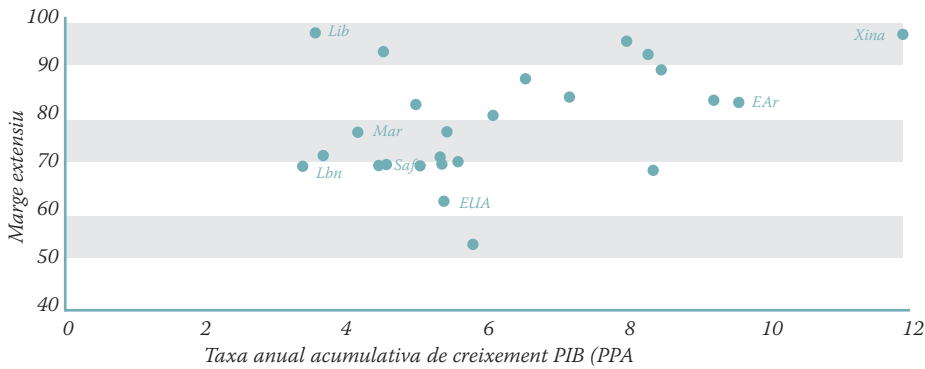
En segon lloc, pot ser interessant veure la influència del creixement econòmic dels diferents socis comercials de Catalunya en la diversificació del comerç i el creixement del marge extensiu de les exportacions catalanes. Si ens mirem la relació entre el creixement anual acumulatiu del PIB (ajustat segons la paritat del poder adquisitiu) i el creixement del marge extensiu de les

exportacions catalanes no sembla que se'n dedueixi cap relació clara, ni pels països europeus ni pels països de la resta del món (vegeu el Gràfics 3 i 4). El creixement del PIB per habitant, en canvi, sí que sembla un determinant important del creixement del marge extensiu per als països europeus (vegeu el Gràfic 5), però no per als països de la resta del món (Gràfic 6).

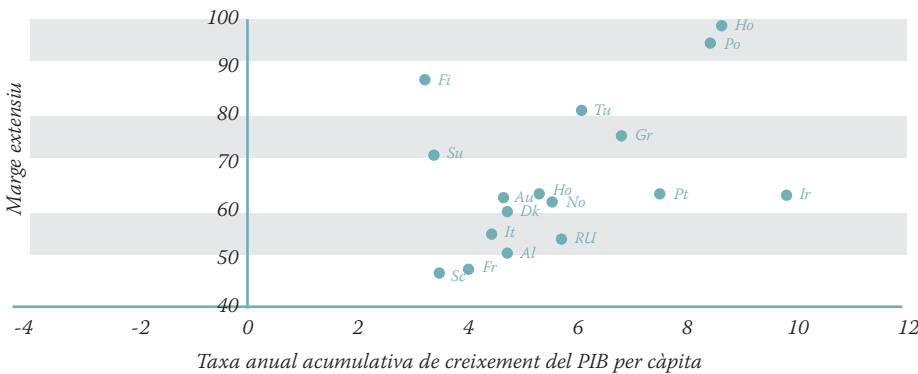
Gràfic 3 Creixement del PIB i el marge extensiu. Europa

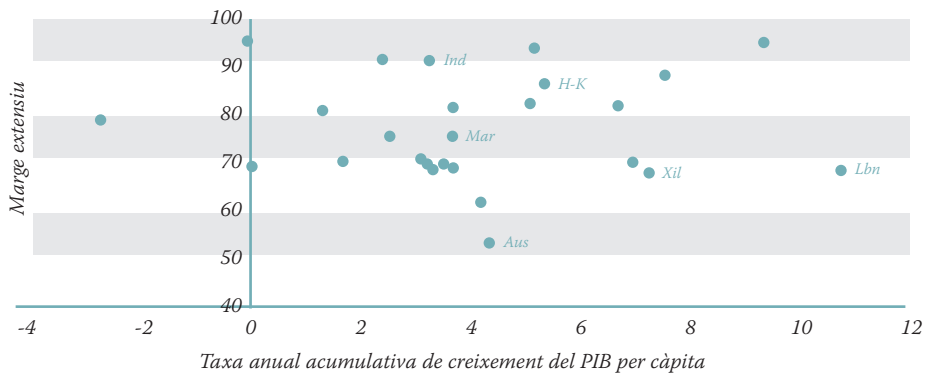
Gràfic 4 Creixement del PIB i el marge extensiu. Resta del món

Gràfic 5 Creixement del PIB per càpita i el marge extensiu. Europa

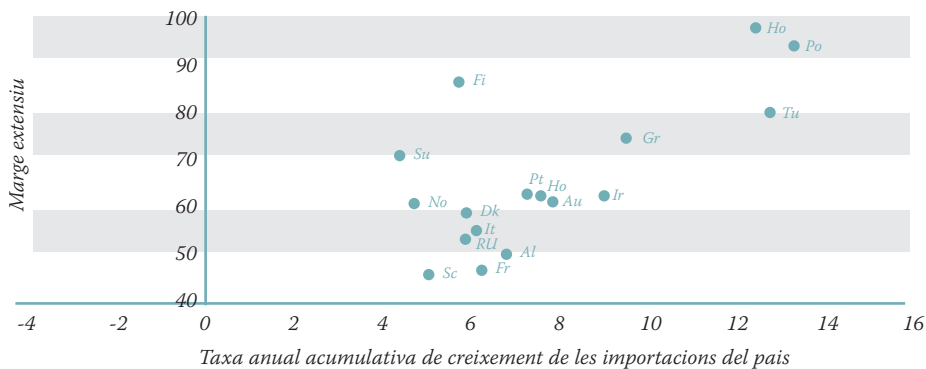
Gràfic 6 Creixement del PIB per càpita i el marge extensiu. Resta del món

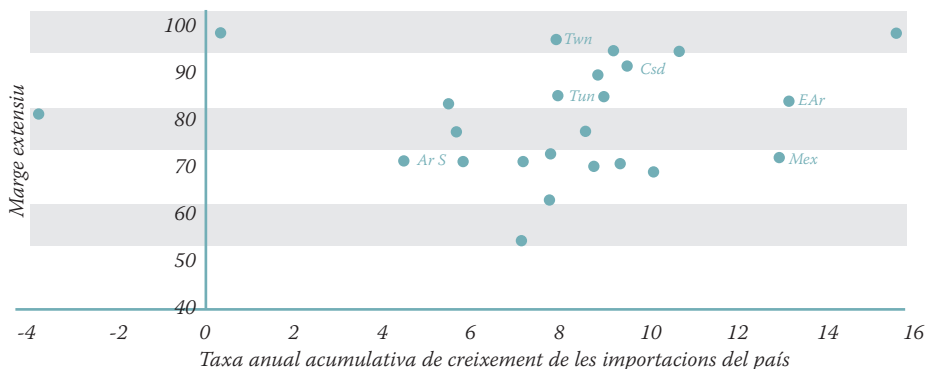
Finalment, volem examinar la influència del creixement de les importacions globals de cadascun dels països amb els que Catalunya comercia en el creixement del marge extensiu de les exportacions a cada país. Altre cop, per als països europeus s'observa una relació positiva entre ambdós variables (vegeu Gràfic 7), mentre que aquesta relació és molt més difusa per als països no europeus (vegeu Gràfic 8).

Les conclusions, necessàriament temptatives en un avanç de resultats d'una investigació encara a mig fer, es podrien resumir en dos. Primer, el marge extensiu de creixement de les exportacions catalanes sembla notable, encara que caldrà comparar les xifres que obtenim amb les d'altres economies europees per comprovar si el patró exportador català presenta particularitats interessants. Segon, cal distingir entre les

Gràfic 7 Creixement de les importacions totals i el marge extensiu. Europa

Gràfic 8 Creixement de les importacions totals i el marge extensiu. Resta del món

economies europees i les de la resta del món quan pensem en factors determinants del marge extensiu. Així, mentre sembla clar que el creixement del marge extensiu de les exportacions catalanes per a cada país està positivament correlacionat amb el creixement del valor total de les exportacions catalanes cap al país en qüestió, el creixement del total de les importacions del país i el creixement econòmic del país, és difícil inferir una relació similar per als països de la resta del món.

No és una conclusió sorprenent si tenim en compte la gran diferència en l'heterogeneïtat econòmica i institucional dels dos grups de països.

Referències

TIMOTHY J. KEHOE i KIM J. RUHL (2003) "How Important is the New Goods Margin in International Trade?" Federal Reserve Bank of Minneapolis, Research Department Staff Report 324